

Teir donsku laksabátarnir fara allir heim til jóla. Fimm eru frá Bornholm og triggir úr Esbjerg

Úr Esbjerg til Føroya at veiða laks:

Vil nú selja føroyingum laksabátin

— Vit hava fiskað laks í Norðsjónum í skjótt 30 ár. Har kunnu vit ikki fiska meira. Nú hava vit bert leiðirnar við Noregi og Føroyar at halda okkum til. Sleppa vit ikki at halda fram við fiskiskapinum undir Føroyum í komandi ári, kunnu vit eins væl leggja bátarnar beinanvegin.

Hetta sigur skiparin á danska laksabátinum, Stella Maris úr Esbjerg í samrøðu við Sosialin. Hann er til reiðar at selja føroyingum bátin, um tað so skal vera beinanvegin.

Stella Maris er ein av teimum 8 donsku laksabátunum, sum royna eftir laks norðan fyri Føroyar í hesum døgum. Tá vit hittu skiparan á Stellu Maris, lógu allir 8 laksabátarnir við bryggju í Klaksvík. Ódnarveður var, og teir bíðaðu bert eftir at hann skuldi minka vindin so mikið, at teir kundu fara út aftur á fiskileiðina.

Tað er nústaðni hetta seinasta árið, at laksafiskiskapurin undir Føroyum hevur vundið so nógv

uppá seg. Umframt teir 8 donsku bátarnar royna í lötuni 9 føroysk skip eftir laks. Íalt hava 10 føroysk og 9 dansk skip loyvi at veiða laks undir Føroyum í ár.

Loyvið var upprunaliga galdandi til 15. desember, men er nú broytt til 20. desember. Hetta kemst av, at fleiri av bátunum vóru so seinir á veg.

Danir royndir laksafiskarar

Føroyingar hava ikki traditión fyri at veiða laks undir Føroyum. Okkurt skip hevur roynt, og Fiskirannsóknarstovan hevur gjørt royndir á nærum hvørjum ári.

Danir harafturlítmóti eru komnir longu leiðina úr Bornholm og Esbjerg at veiða laksin norðanfyri. Hetta eru royndir laksafiskarar, sum tey seinastu 30 árinu burturav hava fiskað laks í Eystursjónum. Nú fiskimarkini eru flutt út, eru gomlu donsku laksamóðini komin at liggja á sovjettiskum øki, og har kunnu danir so einki fiska. Harafturlítmóti hava danir eina litla kvotu

uppá 300 tons á svensku øki.

Men hetta munar lítið, og tí royna danir aðrar leiðir. Og tær eru m.a. við Føroyar og Noregi. Stella Maris úr Esbjerg er helst tann báturin, sum hevur roynt mest eftir laks við Føroyar. Teir vóru her fyrstu ferð í 1977 og síðani í 1978 og aftur í ár. Í fyrstani royndu teir bert um várið, men nú eru teir so farnir at royna um veturin eisini. Nógv bendir á, at mest er at fáa frá seinast í oktober mánað.

Long tíð

— Tað tók okkum langa tíð at finna út av, nær mest er at fáa av laks undir Føroyum, sigur skiparin á Stellu Maris. Fiskurin stendur á ymsum dýpum tær ymsku árstíðirnar.

Roynt verður millum 30 og 90 fjórðingar úr landi norðan fyri oyggjarnar. Økið, teir royna á, røkkur einar 70 fjórðingar eystur og vestur eftir. Hóast teir ikki hava roynt syðri, so heldur hann, at tað eisini er nógvur laksur sunnanfyri. Her liggur bara ikki

Framhald á síðu 10

Tað mugu vit gera okkum greitt:

Tey gomlu hava tað ikki gott

Lat okkum fáa fleiri UNDIRHÚS

— Tey gomlu í Føroyum hava tað so ringt, at vit kunnu ikki vera tað „betjent“. Fleiri fólk gerast gomul í dag og spurningurin er, hvussu tað vaksandi talið á gomlum fólkum fara at hava tað um eini 10 til 20 ár, um einki verður gjørt fyri at bota um viðurskiptini hjá hesum samfelagsbólki.

Hetta segði Jákup Højgaard, kommunulækni á panelfundi herfyri. Í blaðnum í dag halda vit fram við at triva í ymskt av tí, sum kom fram á tí almenna fundinum um ellis- og røktarheim í Føroyum, sum Læknafelagið skipaði fyri fyrri stuttum.

Jákup Højgaard var ikki nøgdur við tað umsorgan, sum føroyska samfelagið í dag veitir teimum gomlu. Hann vónaði, at politikararnir aftaná henda fundin fingi eina betri hómung av, hvørja umsorgan tey gomlu hava fyri neyðini.

Visti á, at talið á fólkum yvir 75 ár er skjótt vaksandi. Ein prognosa, sum Danmark Statistikk hevur gjørt yvir fólkatalið í Føroyum tey komandi árin, visir, at talið á fólkum yvir 75 ár vil vaksa við uml. 1000 frá 1978 til ár 2000.

Heim sum longest

— Spurningurin er nú, hvussu vit skulu hjálpa hesum fólkum, soleiðis, at tey eisini fáa eina góða tilveru. Sjálvur haldi eg, segði Højgaard, at tey gomlu skulu hava møguleika at vera heima sum longest. Har kunnu børnini og onnur avvarðandi hjálpa teimum og síðan eisini heimahjálpin og heimasjúkrarøktin.

— Eitt er hvat vit halda, men hetta man eisini vera tað, sum tey flestu av teimum gomlu sjálvi ynskja, legði Højgaard afturat. Tað eru tó farnar stórar broytingar fram tey seinastu árin. Nú arbeidda ofta bæði maður og kona úti, og eftir heima sita tey

gomlu. Hóast góða heimarøkt, so er tað eisini ein stóðugt vaksandi bólkur av teimum gomlu, sum ikki hava umstøður til at fáa hjálp heima.

Ellisheim og seinast røktarheim

Højgaard segði víðari, at ofta ynskir familjan, at tey gomlu koma á eitt ellis- og røktarheim — og í fleiri førum ynskja tey gomlu tað eisini sjálvi.

Nú er tað so spurningurin, hvat tað eru fyri nøkur heim, sum tey gomlu skulu flyta til og liva restina av lívinum. Her helt Højgaard, at vit eiga at skilja millum ellis- og røktarheim. Vit eiga at byggja ellisheim til 10-20 fólk, heldur enn at byggja risastór ellisheim.

— Tey gomlu eiga ikki at fara á eitt røktarheim, fyrr enn tey eru heilt hjálparleys — tá tey skulu hava røkt og uppsyn alt samdøgrið, segði Jákup Højgaard, kommunulækni víðari.

Hann kom eisini inn á ta figgarligu síðuna. Har meinti hann, at tað sjálvsagt er minst kostnaðarmikið at hava tey gomlu búgvandi heima — og jú betur hetta er lagt til rættis — jú longur kunnu tey vera heima. Heimarøktin er soleiðis tann biligasta og besta loysnin, helt Højgaard. Harnæst koma ellisheimini og sum tað mest kostnaðarmikla røktarheimini.

Kommunulækni visti í hesum sambandi á, hvat tað kostar at hava fólk liggjandi á ellisheimi og einum røktarheimi. Niðurstøða hansara var, at tað er nógv biligari at hava fólk á einum ellisheimi — og helt hann eisini, at vit sum longest eiga at hava tey á ellisheimi — kunnu tey ikki vera heima. Røktarheim er seinasta loysnin.

Undirhúsið

— eitt dagsentur

Seinast í innleggi sínum

á panelfundinum kom Højgaard inn á spurningin: dagsentur. Hann helt fyri, at havnarborgarar í dag eiga eitt dagsentur í Vágsbotni, hetta er tað vælkenda UNDIRHÚSIÐ. Her plaga eldri fólk at koma saman til prátt, kortspæl og samveru annars.

— Tað eru tílík pláss sum Undirhúsið, ið vit hava fyri neyðini, so vit kunnu geva lívinum hjá teimum innihald. Vit, sum eru yngri, eiga at vera við til at undirhalda tey gomlu á slíkum pláss, helt Jákup Højgaard fyri og hann vónaði at Havnar kommunu fór at gera okkurt fyri, at dagsentur koma í kommununi.

Tey ungu eiga eisini at hugsa um tey gomlu

Højgaard nevndi eisini tey ungu. Hann helt, at tey eisini eiga at hugsa um tey gomlu, tí tað eru jú eisini tey, sum hava skapt grundarlagið undir tí vælferð, sum er í dag. — Mín áskoðan er tann, at tað her krevst ein mentalitetsbroyting.

At endar vónaði Jákup Højgaard, at okkurt fór at spyrjast burturúr tí, sum var komið fram, og visti hann á, at Rotary-felagið í lötuni arbeiddi við at kanna tærvin á ellisheimum í Føroyum.